

Verklarende woordenlijst Chronische Beademing

A

Adempomp:	Mechanisme van ademhaling
ADL:	Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen
Aerofagie:	“Lucht slikken”, kan voorkomen bij eten en drinken, maar ook bij het gebruik van beademing en/of airstacken
ALS:	Amyotrofe lateraal sclerose. Dit is een tamelijk zeldzame neurologische ziekte waarbij de motorische zenuwcellen in het ruggenmerg, de hersenstam en de motorische cortex van de hersenen afsterven waardoor progressief krachtsverlies en verlamming ontstaat, die uiteindelijk tot de dood van de zorgvrager door verlamming van de ademhalingsspieren leidt
Alveoli:	Longblaasjes
Anamnese:	Verslag van een zorgvrager over de voorgeschiedenis en relevante uitingen(klachten, verschijnselen) van zijn ziekte, welke wordt verkregen tijdens een vraaggesprek door een arts of een verpleegkundige
Apneu:	Ademstilstand
Arteriële bloedgas:	Bij een arterieel bloedgas wordt slagaderlijk bloed van een patiënt onderzocht in een klinisch-chemisch laboratorium. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de zuurstofspanning, het koolzuurgas en de zuurgraad (pH) van het bloed
Aspiratie:	Als vaste stoffen (zoals voedsel) en/of vloeistoffen (zoals water of braaksel) in de <u>luchtwegen</u> terechtkomen. Ook vreemde voorwerpen (zoals kralen en paperclips) kunnen door verslikken in de luchtwegen en uiteindelijk in de <u>longen</u> terechtkomen
Assessment:	Beoordelingsprogramma die de zorgverlener moet doorlopen om een bekwaamheidsverklaring te krijgen
Atelectase:	Is een aandoening waarbij (een deel van) de long geen lucht meer krijgt en daardoor samenvalt (collaps).
AZN:	Ambulance Zorg Nederland

B

BE:	Base Exces; overschot aan base, gemeten in een bloedgas
Beademingsvrije tijd:	De tijd die iemand veilig zonder beademing kan
Bedside teaching:	Scholing die gegeven wordt in aanwezigheid van het kind, als het ware 'aan het bed'
Bekwaamheidsverklaring:	Schriftelijke verklaring van het CTB dat theoretische en praktische scholing gevolgd is en dat de praktijktoets met goed gevolg is afgelegd
Bipap:	Bi-level Positive Airway Pressure; een vorm van positieve drukbeademing
Bronchiaal toilet:	Het uitzuigen van de bovenste luchtwegen, het is een invasieve en voorbehouden handeling. Het gaat om al die handelingen die tot doel hebben verbetering van het sputumtransport in situaties waarin de zorgvrager dit zelf niet meer adequaat kan: uitzuigen, balloneren, comprimeren en/of behandeling met de hoestmachine

C

Capillairen:	Haarvaten, bevinden zich aan de arteriële en veneuze kant van de bloedstroom. Ze zijn zeer dun en sterk vertakt
Capillaire bloedgasanalyse:	Bloedafname uit vinger of oorlel waarna het verkregen bloed gebruikt wordt voor de bloedgasanalyse. Hierbij wordt onder andere gekeken naar het koolzuurgas van het bloed
Cardiaal:	Met betrekking tot het hart
Centraal zenuwstelsel:	Hersenen en ruggenmerg
CF:	Cystic Fibrosis (taaislijm ziekte)
Chronische respiratoire insufficiëntie:	Langdurig tekortschieten van de ademhaling
CIZ:	Centrum Indicatiestelling Zorg
CO ₂ :	Koolzuurgas

Co-morbiditeit:	Het tegelijkertijd hebben van twee of meer aandoeningen bij een zorgvrager
Comprimeren:	Tijdens de uitademing met de handen druk geven op borst en/of buik , dit kan helpen bij het ophoesten van slijm
COPD:	Chronic Obstructive Pulmonary Disease (chronisch obstructieve longziekte)
CPAP:	Continuous Positive Airway Pressure; Toepassing van een geringe overdruk d.m.v. een CPAP apparaat, waardoor de luchtwegen open worden gehouden
Cranio-faciaal:	Het hoofd en aangezicht betreffende
CSAS:	Centraal Slaap Apneu Syndroom
CTB:	Centrum voor Thuisbeademing
CTB verpleegkundige:	Verpleegkundig consulent of Verpleegkundig specialist in dienst van een CTB
Cuff :	Ballonnetje aan het uiteinde van de tracheacanule met als doel om de luchtweg rondom de tracheacanule af te sluiten zodat de zorgvrager alleen ademt via de tracheacanule
Cyanose:	Het blauw kleuren van de huid door de aanwezigheid van zuurstofarm bloed in de bloedvaten in de buurt van het huidoppervlak
D	
Decubitus:	Is een beschadiging van de huid en/of het weefsel onder de huid. Decubitus ontstaat door aanhoudende druk op de huid of door druk in combinatie met schuifkrachten
Desaturatie:	Te weinig zuurstof in het bloed
Diafragma:	Het middenrif is een grote platte koepelvormige spier met een centraal peesblad die de scheiding vormt tussen borst- en buikholte
Diffuse stoornis:	Stoornis in uitwisseling van koolzuurgas en zuurstof in de longen
Dislocatie:	Ongewone verplaatsing

Disposable:	Artikel dat na gebruik wordt weggegooid
Distaal:	Uiteinde, verder van het lichaamscentrum gelegen
Dyspnoe:	Kortademigheid
Duchenne:	De ziekte van Duchenne of spierdystrofie van Duchenne (DMD) is een aangeboren en erfelijke vorm van spierdystrofie. De ziekte treft voornamelijk mannen
Dwarslaesie:	Onderbreking van de zenuwen in de rug, waardoor iemand in meer of mindere mate verlamd is
E	
Expiratie:	Uitademing
Extramuraal:	Buiten een zorginstelling
F	
FiO ₂ :	Fraction of inspired oxygen; concentratie zuurstof in de ingeademde lucht
Fokus:	Aanbieder ADL- cluster wonen
FVC:	Geforceerde vitale capaciteit (longfuctietest)
G	
Gasuitwisseling:	Opname van zuurstof in het bloed en afgifte van koolzuur aan de longen
Gedilateerd tracheostoma:	Tracheostoma wat wijder is geworden
Geïndiceerd:	In aanmerking komen voor
Granulatieweefsel:	Vaatrijk en korrelig bindweefsel dat zich vormt in een zich herstellende wond (littekenweefsel)
H	
Handelingsschema:	Door het CTB opgelegde checklist waarin stap voor stap een vaardigheid wordt toegelicht, afgeleid van de door het CTB gebruikte protocollen
Hersenstam:	Onderdeel van de hersenen

Huffen:	Methode om het losmaken en ophoesten van slijm te vergemakkelijken. Ademhalingstechniek waarbij diep wordt ingeademd gevolgd door een lange sterke uitademing vanuit de keel, vergelijkbaar met het wasemen om een bril schoon te maken
Huishoudelijk reinigen:	Schoonmaken, zoals ook gewoon zoals in het huishouden. Dus met een nat doekje en een schoonmaakmiddel
Hybridemasker:	Masker voor beademing met een apart neus –en mondgedeelte, waarbij er geen druk wordt uitgeoefend op de neusrug
Hypercapnie:	Te hoog koolzuur gehalte in het bloed
Hypoventilatie:	Verminderde ventilatie (ademhaling) waarbij het koolzuurgehalte in het bloed te hoog wordt
Hypoxemie:	Zuurstoftekort in het bloed
Hyperventilatie:	Overmatige ademhaling (te snelle en /of te diepe ademhaling) waarbij het koolzuurgehalte in het bloed te laag wordt. Klachten hiervan kunnen zijn: Duizeligheid, misselijkheid, hartkloppingen en soms zelfs flauwvallen
I	
IC:	Intensive Care
IGZ:	Inspectie voor de Gezondheidszorg
Indicatiestelling:	Vaststelling door indicatieorganen van de noodzakelijke (hoeveelheid) zorg en daarmee het recht van het kind (en ouders) op vergoeding van die zorg
Inspiratie:	Inademing
Insufflatie:	Inblazen van lucht
Interface :	Masker, mondstuk of tracheacanule welke nodig is voor het toepassen van de beademing
Intramuraal:	Binnen een instelling
Invasieve beademing:	Beademing via een tracheacanule of via een tube (beademingsbuis) in de luchtweg

K

KNO-arts:	Keel-, neus- en oorarts
Koolzuurspanning:	Mate van koolzuurgas in het bloed
Kyfoscoliose:	Combinatie van kyfose (een abnormale kromming van het wervelkolom naar achteren) en scoliose (een abnormale kromming van het wervelkolom naar de zijkant). Deze aandoening is meestal aangeboren, maar kan ook ontstaan bij een spierzenuw aandoening

L

Locked-in syndroom:	Neurologische aandoening waarbij bijna alle communicatiemogelijkheden van de zorgvrager weggefallen zijn, waardoor het lijkt alsof hij comateus is
Long volume rekrutering:	Bij long volume rekruterende technieken worden de longen gevuld met de grootste hoeveelheid lucht die ze kunnen bevatten. Hiermee wordt de eigen maximale diepe zucht nagebootst, zodat er harder gehoest kan worden. Andere doelen zijn het openblazen van longblaasjes en voorkomen van atelectasen (samengevallen longblaasjes of longdelen) en het verbeteren van de soepelheid van de longen (compliance). De volgende long volume rekruterende technieken kunnen worden toegepast: airstacken en hoestmachine

LWI: Luchtweg infectie

M

Maagdistentie:	Verwijding van de maag door lucht
Mantelzorger:	Persoon die geen beroepsmatige zorgverlener is, maar zorg verleent omdat hij een persoonlijke band heeft met het kind en de ouders
MIC:	Maximale insufflatie capaciteit. De hoeveelheid lucht die maximaal in de longen ingeblazen kan worden
MI-E:	Mechanische in-, exsufflatie (=in-, uitademing). Term waarmee de hoestmachine wordt aangeduid
Midface hypoplasie:	Een onderontwikkeling van het middegezicht als gevolg van de druk van het masker

Mondstukbeademing:	Beademing via een mondstuk/pijpje waarbij de zorgvrager naar eigen behoefte de ademhaling kan ondersteunen
Monitoring:	Controleren en bewaken van de hartslag en het zuurstofgehalte in het bloed
Morbiditeit:	De mate waarin een ziekte, klachten zich voordoen (hoe vaak komt het voor)
MOS:	Medisch oproep systeem
Mucus:	Slijm
N	
Nachtelijke hypoventilatie:	Tekortschietende van de ademhaling tijdens de slaap
Neuromusculaire aandoening:	Verzamelnaam van ziekten van de spieren zelf of van de zenuwen die de spieren aansturen
NMD:	Neuro Musculair Disease; Neuromusculaire aandoeningen (NMA) is een verzamelnaam voor een groot aantal ziekten van de spieren zelf (spierziekten), of van de zenuwen die de spieren aansturen. Hierdoor kunnen de spieren niet of niet voldoende functioneren en nemen vaak verschillende lichaamsfuncties geleidelijk af
Niet-invasieve beademing:	Maskerbeademing
Normocapnie:	Normaal koolzuurgehalte
NPPV:	Non Invasive Positive Pressure Ventilation (niet invasieve positieve drukbeademing)
O	
O ₂ :	Zuurstof
Obstructie:	Niet doorgankelijk, verstopping
Oedeem:	Opeenhoping van vocht buiten de cel, in weefsel, leidend tot een zwelling
OHS:	Obesitas Hypoventilatie Syndroom
Orthopneu:	Kortademigheid bij plat liggen

OSAS:	Obstructief Slaap Apneu Syndroom
Oximetrie:	Registratie van zuurstofgehalte in het bloed
P	
Palliatieve zorg:	Benadering die de kwaliteit van het leven verbetert van zorgvragers die te maken hebben met een levensbedreigende aandoening, door het voorkomen en verlichten van lijden, d.m.v. vroegtijdige signalering en zorgvuldige beoordeling en behandeling van pijn en andere problemen van lichamelijke, psychosociale en spirituele aard (WHO, 2002)
Pathofysiologie:	Kennis en studie van zieke organen
PEG-katheter:	Percutane endoscopische gastrostomie katheter. Deze voedingssonde gaat via de buikwand naar de maag
Perifeer zenuwstelsel:	Het deel van het zenuwstelsel wat buiten het centrale zenuwstelsel ligt
Peak cough flow (PCF):	Maximale volumestroom tijdens een zo krachtig mogelijke hoest
Peak Expiratory Flow (PEF):	Maximale volumestroom tijdens een zo krachtig mogelijke uitademing, wordt vaak als maat voor de hoestkracht gebruikt
PGB:	Persoons Gebonden budget
Pillows:	Beademingsmasker met kussentjes tegen de neusgaten aan
Poly(somno)grafie:	PSG; (Slaap-) ademhalingsonderzoek
Protocol:	Document dat tot doel heeft professionele zorgverleners te ondersteunen bij het uitvoeren van zorginhoudelijke handelingen. De vrijheid van handelen is bij een protocol beperkt, van de inhoud kan beargumenteerd worden afgeweken
PRG-katheter:	Percutane Radiologische Gastrostomie katheter. Plaatsing van 6 © CTB Nederland Woordenlijst 2017 een voedingssonde onder geleide van echobeelden
PtCO ₂ :	Partiële druk van de transcutaan (via de huid) gemeten CO ₂ (koolzuurgas) waarde
Pulmonaal:	Met betrekking tot de longen

Pulse-oximeter: Monitor die de hoeveelheid zuurstof in het bloed meet, evenals de hartslag, meestal via een sensor om vinger of teen

R

Raamovereenkomst: Overeenkomst waarin het hoofd van het CTB afspraken maakt met de directie van een instelling die de zorg voor een chronisch beademd kind levert. Door middel van raamovereenkomsten worden de afspraken over de zorg voor chronisch beademde kinderen geregeld

Recidiverende: Herhaaldelijk voorkomende

REM-slaap: Fase in de slaap. In het woord is 'REM' een afkorting voor 'Rapid Eye Movement' (snelle oogbeweging)

Respiratie: Ademhaling

Respiratoire insufficiëntie: Tekortschieten van de ademhaling waarbij de gaswisseling in de longen onvoldoende is

Respijtzorg: Zorg aan een zorgvrager met als doel om diens mantelzorgers te ontlasten en vrijaf te geven

Retardatie: Ontwikkelingsachterstand

S

Saturatie: Mate van verzadiging van het bloed met zuurstof

Suprastomale collaps: Samenvallen van de tracheawand net boven het tracheostoma

SMA: Spinale Musculaire Atrofie, spierziekte

Spina Bifida: Open rug. Is een ingewikkelde aandoening van het ruggenmerg die ontstaat in een vroeg stadium van de zwangerschap

Sputumretentie: Achterblijven van sputum (slijm) in de longen

T

Tachycardie: Snelle hartslag

Tachypneu: Snel ademen

Terminale palliatieve fase: Fase waarin sterven zeker en nabij is en slechts palliatieve zorg gegeven kan worden

Thorax:	Borstkas
Trachea:	Luchtpijp
Tracheomalacie:	Aandoening van de luchtpijp waarbij deze (gedeeltelijk) verslapt is en de neiging heeft om bij inademing samen te vallen
Tracheostoma:	Kunstmatige opening in de hals naar de luchtpijp
Tracheotomie:	Techniek om een tracheostoma aan te leggen
Transcutaan:	Door de huid heen
Transcutane meting:	Met behulp van een sensor, aangesloten op een apparaat, wordt via de huid het koolzuurgas, zuurstofsaturatie en de hartslag gemeten
U	
Uitvoeringsverzoek:	Verzoek van een arts of verpleegkundig specialist, die daartoe bevoegd is, om een voorbehouden of risicovolle handeling uit te voeren
V	
Ventilatie:	Verversing van lucht in de ademhalingsorganen. Waarbij zuurstof en koolzuurgas worden uitgewisseld
Verblijfsituatie:	Alle locaties waar een zorgvrager met chronische beademing woont en/of verblijft. Dit kan een eigen, oorspronkelijk thuis zijn, een woonvorm, ziekenhuis, kinderspice, logeerkamer of revalidatiecentrum zijn
Vitale Capaciteit:	(VC); De totale hoeveelheid lucht die na maximale inademing kan worden uitgedemd
VOS:	Verpleegkundig Oproep Systeem
VSCA:	Vereniging Samenwerkingsverband Chronische Ademhalingsondersteuning
V&VN:	Beroepsvereniging Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland
W	
Weanen:	Ontwennen van de beademing

Wet BIG:	Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg. De wet BIG voorziet in een uniforme regeling voor de beoefenaren van een aantal beroepen in de gezondheidszorg waarbij hulp wordt verleend aan een individuele zorgvrager
WMO:	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Z	
Zorgvrager:	Persoon die zorg vraagt of zorg nodig heeft. Dit kan zowel een kind als een volwassene zijn
ZZP:	Zelfstandige Zonder Personeel

